

یادداشت
سامان سیاه منصور-روان‌شناس ورزشی

انعطاف‌پذیری روان‌شناختی برگ برنده شاگردان دشان

در مسابقات حذفی، نتیجه‌تنها به کیفیت فنی یا تصمیم‌های تاکتیکی وابسته نیست. لحظه‌هایی مانند از دست رفتن یک پنالتی، دریافت گل یا تغییر جریان بازی، آزمونی برای توانایی بازیکنان در حفظ کیفیت عملکرد هستند. دیدار فرانسه و مراکش در مرحله یک‌چهارم نهایی جام جهانی ۲۰۲۶ نمونه‌ای مناسب برای بررسی این موضوع است. این مسابقه بیش از آنکه صرفاً تقابل دو سیستم تاکتیکی باشد، دو شیوه متفاوت مواجهه با فشار روانی را به نمایش گذاشت. فرانسه بازی را با پرس شدید، گردش سریع توپ و جابه‌جایی‌های مداوم آغاز کرد و از همان دقایق نخست چند موقعیت خطرناک ساخت. در مقابل، مراکش با کاهش ریتم بازی، حفظ مالکیت در نیمه خودی و سازمان دفاعی منسجم تلاش کرد فشار اولیه حریف را مدیریت کند؛ الگویی که با راهبرد‌های تنظیم برانگیختگی و مدیریت هیجان در آغاز مسابقه همخوان است.

نخستین نقطه عطف بازی، پنالتی از دست‌رفته کیلیان امباپه بود. چنین موقعیتی معمولاً می‌تواند توجه ورزشکار را به اشتباه گذشته یا پیامدهای آن معطوف کند. با این حال، الگوی رفتاری فرانسه پس از این اتفاق تغییر محسوسی نداشت. شدت پرس، مشارکت بازیکنان در انتقال دفاعی و کیفیت جابه‌جایی‌ها حفظ شد و تیم همچنان به خلق موقعیت ادامه داد.

این الگوی عملکرد با تیمی همخوان است که احتمالاً توجه خود را بر فرایند اجرا حفظ کرده‌است؛ یعنی به جای درگیر شدن با نتیجه یا اشتباه گذشته، بر رفتارهای قابل کنترل مانند جای‌گیری، پرس، پوشش دفاعی و تصمیم‌ب‌عدی متمرکز مانده است.

یکی از نکات قابل توجه مسابقه، تداوم اجرای رفتارهای مؤثر بر عملکرد در تیم فرانسه بود. مهاجمان پس از از دست دادن توپ، بلافاصله برای بازپس‌گیری آن یا محدود کردن گزینه‌های حریف اقدام می‌کردند و نقش خود را تنها به حمله محدود نمی‌دانستند. هرچند نمی‌توان درباره برنامه ذهنی کادر فنی فرانسه با قطعیت اظهارنظر کرد، اما این الگوی رفتاری با شفاف بودن نقش هر بازیکن و برداشت مشترک اعضای تیم از وظایف خود همخوان است؛ عواملی که می‌توانند تصمیم‌گیری را در شرایط پرفشار تسهیل کنند.

در سوی دیگر، مهار پنالتی توسط پاسین بونو اعتمادبه‌نفس مراکش را افزایش و برای دقایقی جریان مسابقه را تغییر داد. اما پس از گل نخست فرانسه، الگوی بازی این تیم نیز تغییر کرد. افزایش ریسک‌پذیری، حضور بیشتر بازیکنان در حمله و کاهش قوت در برخی تصمیم‌های دفاعی مشاهد شد. یکی از تبیین‌های محتمل این تغییر، افزایش فشار ناشی از عقب افتادن در نتیجه مسابقه است؛ وضعیتی که می‌تواند توجه بازیکنان را از اجرای دقیق وظایف به تلاش برای جبران سریع نتیجه معطوف کند.

واکنش امباپه پس از پنالتی از دست‌رفته نیز قابل توجه بود. او بدون کاهش محسوس در میزان مشارکت خود، در جریان مسابقه‌باقی ماند و در نهایت گل نخست فرانسه را به ثمر رساند. این الگوی رفتاری با مفهوم انعطاف‌پذیری روان‌شناختی همخوان است؛ یعنی توانایی ادامه رفتار مؤثر، حتی هنگام مواجهه با ناگامی و فشار.

دیدیه دشان نیز پس از مسابقه بر حفظ آرامش، باور تیمی و پایدنی بازیکنان به برنامه مسابقه تأکید کرد؛ موضوعی که با رفتار جمعی فرانسه همسو بود و این فرضیه را تقویت می‌کند که ثبات عملکرد این تیم بیش از واکنش‌های هیجانی، بر اجرای مستمر وظایف و هماهنگی تیمی استوار بوده است. در مجموع، این مسابقه یادآور یک اصل مهم در روان‌شناسی عملکرد است: در بالاترین سطح رقابت، تفاوت تیم‌ها همیشه در مهارت فنی یا آمادگی جسمانی نیست، بلکه در توانایی حفظ توجه بر آن چیزی است که قابل کنترل است. شاید مهم‌ترین درس این دیدار آن باشد که در ورزش قهرمانی، فاصله میان پیروزی و شکست، گاهی در کیفیت «بازگشت به‌وظیفه‌بعدی» نهفته‌است.

نقل و انتقالات

آغاز مذاکرات سپاهان با مدافع ملی‌پوش پرسپولیس!

پس از جدایی مدافعانی مانند محمد دانشگر و گئورگی گولسلیانی، تیم محرم نویدیکا دست‌کم به جذب یک مدافع میانی جدید نیاز دارد و این سرمربی خواهان توافق با حسین ابرقویی شده‌است. البته مدافع پرسپولیس با این باشگاه قرارداد داشته و جدایی منوط به صدور رضایت‌نامه از سوی مدیریت باشگاه پرسپولیس خواهد بود. اما به‌هر حال سپاهان به صورت رسمی برای توافق با حسین ابرقویی اقدام کرده و با این بازیکن تماس گرفته است. هنوز مهدی تارتار در این باره نظر قطعی خود را ارائه نداده، اما احتمال انتقال ابرقویی به اصفهان وجود دارد.

جدایی یزدانی از گل‌گهر

سیاوش یزدانی که در یک دهه اخیر یکی از بازیکنان خبرساز فوتبال ایران بوده، بهترین دوران ورزشی خود را در استقلال سپری کرد و با تیم تحت هدایت فرهاد مجیدی به عنوان قهرمانی در لیگ برتر دست یافت. اما برخی حواشی مربوط به خدمت سربازی، موجب به تعویق افتادن روند پیشرفت سیاوش یزدانی شد. اما حالا او در سن ۳۴ سالگی تصمیم به جدایی از گل‌گهر گرفته و به زودی مقصد بعدی این مدافع بلندقامت مشخص خواهد شد. بدین ترتیب پس از انتقال آرمان اکوان به فولاد، سیاوش یزدانی دیگر مدافع جدا شده از قلب خط میانی گل‌گهر خواهد بود.

کریستیانو رونالدو جوان به نیمه‌نهایی رسید، اما او تنها یک مهره مکمل در تیم با‌تجربه پرتغال با محوریت لوئیس فیگو بود. یامال در آمریکای شمالی فقط یک مسافر نیست، بلکه روی صندلی راننده نشسته است. او در سنی برای کشورش در بزرگ‌ترین تورنمنت جهان مهره‌ای محوری شده که بیشتر بازیکنان همسن او تنها امیدوارند به ترکیب اصلی ۱۱ نفره باشگاه خود راه پیدا کنند.

■ به من نگویید آینده‌دار

شاید چشمگیرترین عنصر ظهور یامال، جسارت محض او در خارج از زمین بازی باشد. او زیر نور خیره‌کننده توجهات عقب‌نشین نمی‌کند، در میان فشار خردکننده پاسخ این پرسش، مسیر شگفت‌انگیز یامال را برجسته می‌کند. در سال ۲۰۰۶، مسی هجده ساله در حالی که آرژانتین در مرحله یک‌چهارم نهایی مقابل آلمان حذف شد با کلافگی روی نیمکت نشسته بود. در همان سال،

پایان همکاری یا تمدید قرارداد؟

فدراسیون میز محاکمه ندارد

در بزنگاه‌ها از نظر تاکتیکی حرف تازه‌ای برای گفتن نداشت؟ و مهم‌تر از همه، برنامه چهار ساله‌ای که وعده داده می‌شد، دقیقاً چه دستاوردی برای فوتبال ایران داشت؟

■ روزه سکوت

پاسخ تلخ این است؛ هیچ‌کس. فدراسیون فوتبال نه‌تنها خودش سکوت کرده، بلکه همه راه‌های پاسخ‌گویی را هم بسته است. رئیس فدراسیون سکوت کرده، هیئت‌رئیس‌ه سکوت کرده، دبیرکل سکوت کرده و کادر فنی نیز عملاً در جایی قرار گرفته که دست هیچ رسانه، کارشناس یا حتی نهاد نظارتی به آن نمی‌رسد.

سرمربی تیم ملی در دسترس نیست، اعضای کادر فنی حاضر به گفت‌وگو نیستند و هیچ نشست فنی برای تشریح دلایل این ناکامی برگزار نمی‌شود؛ گویی حذف از جام جهانی اتفاقی عادی بوده که اساساً نیازی به توضیح ندارد.

سال‌هاست فوتبال ایران مدیر فنی واقعی ندارد. کمیته فنی که روزگاری تشکیل شد، آرام آرام به حاشیه و عملاً از بین رفت. پس از آن، مجید جلالی با عنوان مدیر توسعه فوتبال منصوب شد، اما او هم بدون آنکه حدود اختیارش روشن باشد، کنار رفت و جایگزینی برایش تعیین نشد. اما اگر قرار نیست استعفایی در کار باشد، دست‌کم باید محاکمه‌ای فنی وجود داشته باشد. سرمربی باید رویه‌وری افکار عمومی بنشیند، به پرسش‌ها پاسخ بدهد، تصمیماتش را توضیح دهد و اگر استدلالی دارد، آن را با شفافیت مطرح کند. تا زمانی که حذف از جام جهانی فقط با یک پست اینستاگرامی به پایان برسد، باید منتظر تکرار همین داستان در چهار سال آینده هم باشیم.

پیش داریم، چون استقلال نتوانست بازیکنان جدید جذب کند و در مقابل چند بازیکن هم از تیم جدا شدند. این موضوع موجب‌شده نفرات ما محدود شوند، اما با سهراب بختیارزی‌زاده تمرینات خوبی را پشت سر گذاشته‌ایم و معتقدم شرایط تیم هر روز بهتر می‌شود.

■ با وجود این شرایط، استقلال توانایی موفقیت در لیگ را دارد؟

بی‌شک کار آسانی نخواهیم داشت. اما استقلال تیم بزرگی است و بازیکنان باکیفیتی در اختیار دارد. اگر همه بازیکنان با تمرکز و اتحاد کار کنند، می‌توانیم از این شرایط عبور کنیم و نتایج خوبی بدست آوریم.

■ درباره قهرمانی فصل گذشته استقلال چه نظری دارید؟

به اعتقاد من استقلال شایسته قهرمانی بود. ما در صدر جدول قرار داشتیم و عملکرد خوبی داشتیم. در برخی لیگ‌های اروپایی هم در شرایط مشابه تصمیماتی گرفته شده که تیم صدرنشین را قهرمان اعلام کرده‌اند. به همین دلیل فکر می‌کنم استقلال شایسته کسب جام بود.

یامال به دنبال تاج و تخت امباپه

فینالی پیش از فینال

امیرمحمد سلطانپور | وقتی قرعه‌کشی جام جهانی ۲۰۲۶ انجام شد، انگار ختم شدن یک طرف جدول به همین نقطه، در سرنوشت نوشته شده بود. مرحله نیمه‌نهایی نبردی عظیم را پیش روی ما گذاشته که موجب شده همگان به یک جمله مشترک برسند و آن هم این است فینال جام جهانی زودتر از موعد فرا رسیده است.

تقابل فرانسه و اسپانیا فقط یک مسابقه فوتبال نیست، برخورد غول‌های همسایه و نبرد فلسفه‌های متضاد فوتبالی است. اما اگر اصطلاحات تاکتیکی و تحلیل‌های دفاعی که در حال حاضر همه کارشناسان را برای پیش‌بینی این مسابقه به بن‌بست کشانده کنار بگذاریم، این مسابقه به یک روایت واحد و جذاب دیگر هم خلاصه می‌شود و آن تقابل کیلیان امباپه در برابر لامین یامال است؛ پادشاهی تثبیت‌شده در برابر شاهزاده‌ای که خیلی زودتر از موعد مقرر به دنبال رسیدن به تخت پادشاهی است.

در یک سو، کیلیان امباپه کاپیتان بیست‌وهفت ساله فرانسوی‌ها در اوج مطلق توانایی‌های فیزیکی و ذهنی خود قرار دارد. او از قبل می‌داند که بالا بردن جام طلایی چه حس فوق‌العاده‌ای دارد، چراکه در سال ۲۰۱۸ به عنوان یک نوجوان این کار را انجام داده است، و البته خاطره تلخ از دست دادن این جام در لحظات پایانی فینال ۲۰۲۲ قطر را نیز با خود به همراه دارد. امباپه شکارچی بی‌بدیل بازی‌های بزرگ است. او وارث بر حق سلطه دوگانه مسی و رونالدو است که در دو دهه گذشته بر فوتبال حکمرانی می‌کردند؛ بازیکنی بی‌رحم که فرانسه را به خطرناک‌ترین تیم مراحل حذفی در جهان تبدیل کرده است.

■ نشست پشت فرمان در نوجوانی

در نقطه مقابل لامین یامال ایستاده است. پدیده

سرویس ورزش | قرارداد امیر قلعه‌نویی و اعضای کادر فنی تیم ملی با پایان

حضور ایران در جام جهانی ۲۰۲۶ به اتمام رسیده و تاکنون توافقی برای ادامه همکاری میان طرفین صورت نگرفته‌است. به‌همین دلیل ادامه‌حضور سرمربی تیم ملی منوط به تصمیم جدید فدراسیون خواهد بود.

در همین حال، برخی تحولات در کادر فنی نیز گمانه‌زنی‌ها درباره پایان این همکاری را تقویت کرده است. غلامعلی پور به طور رسمی به باشگاه تراکتور پیوسته و درباره آینده سعید الهویی، دستیار اول قلعه‌نویی نیز زمره‌هایی مبنی بر ادامه فعالیت او خارج از ایران مطرح شده است.

گپ روز

جام جهانی برایم یک تجربه بزرگ بود

آشورماتوف: با پنجره بسته، کار استقلال سخت است

■ غیبت جلال‌الدین ماشاریوف چقدر روی تیم ملی تأثیر گذاشت؟

جای او کاملاً خالی بود. ماشاریوف یکی از بهترین بازیکنان ازبکستان در پست خودش است. او فقط داخل زمین اثرگذار نیست، بلکه در رختکن هم نقش مهمی در روحیه تیم دارد. اگر بازی می‌کرد شرایط ما بهتر می‌شد. او به خوبی می‌داند چه زمانی توپ را حفظ، چه زمانی از بازیکن حریف عبور و چگونه ریتم بازی را کنترل کند. همه دوست داشتیم او کنارمان باشد اما این اتفاق نیفتاد.

■ پس از شکست سنگین در جام جهانی شرایط روحی تیم چگونه بود؟

پذیرفتن آن شکست واقعاً سخت بود. برای هر تیمی در یافت‌پنج گل سنگین است، به‌خصوص برای من که مدافع هستم. اصلاً تصور چنین نتیجه‌ای را نداشتیم. خوسائوف پس از بازی گریه‌کرد و همه بازیکنان ناراحت بودند. البته در جام جهانی باید خیلی سریع شکست را فراموش کنید، چون مسابقه بعدی در راه است. بعضی تصاویری که منتشر شد ما را در حال خندیدن نشان می‌داد، اما مردم باید بدانند حرفه‌ای بودن یعنی بتوانید خودتان را برای بازی بعد آماده کنید. اگر در همان ناراحتی باقی می‌ماندیم، شاید در مسابقه بعدی هم نتیجه بدی می‌گرفتیم.

■ شرایط استقلال با بسته بودن پنجره نقل و انتقالات را چگونه ارزیابی می‌کنی؟

بسته بودن پنجره نقل و انتقالات کار ما را سخت کرده است. باید تلاش کنیم نیم‌فصل اول را با همین شرایط پشت سر بگذاریم. امسال لیگ دشواری در

حمیدرضا عراب | مدافع ازبکستانی استقلال در تلاش است پس از تجربه

جام جهانی، خود را در ترکیب استقلال آماده و مهیای حضور در لیگ برتر کند. آشورماتوف تجربه این فصل را بدون جذب بازیکن بسیار متفاوت می‌داند. او یکی از بازیانگیزها در تمرینات استقلال است.

■ نخستین حضور ازبکستان در جام جهانی را چه طور ارزیابی می‌کنی؟

این نخستین جام جهانی ما بود و طبیعی است که هیجان زیادی وجود داشته باشد. وقتی به جام جهانی می‌روید، همه چیز متفاوت است، چون قرار است مقابل بهترین تیم‌ها و بزرگ‌ترین ستاره‌های دنیا بازی کنید. چنین تجربه‌ای را به راحتی نمی‌توان بدست آورد و حتی اگر هزینه زیادی هم صرف کنید، شاید هرگز نتوانید چنین مسابقاتی را تدارک ببینید.

■ حضور فایو کاناورا چه تأثیری روی تیم ملی ازبکستان گذاشت؟

با آمدن کاناورا و بیشتر احساس کردیم که در یک تیم ملی حرفه‌ای در سطح جام جهانی حضور داریم. از نوع تغذیه گرفته تا خواب، ریکاوری، برنامه‌های فیزیوتراپی و کارهای پزشکی، همه چیز دقیق‌تر و حرفه‌ای‌تر شد. او همراه خودش متخصص تغذیه، فیزیوتراپیست و پزشک‌انی آورد که تجربه حضور در جام جهانی را داشتند.

نمی‌خواهم بگویم کادر قبلی ضعیف بود، اما سطح جدیدی را تجربه کردیم و متوجه شدیم که در فوتبال حرفه‌ای حتی کوچک‌ترین جزئیات هم اهمیت دارد.